

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jana Passera a soudců Mgr. Davida Hipšra a JUDr. Michala Mazance v právní věci žalobkyně: **PaedDr. L. R.**, proti žalovanému: **Magistrát města Brna**, se sídlem Malinovského nám. 3, Brno, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 7. 2011, čj. MMB/0261308/2011, sp. zn. OUSR/MMB/0152513/2011/29, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 24. 3. 2014, čj. 30 A 111/2011 - 125,

t a k t o :

- I. Žádost žalobkyně o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **se z a m í t á .**
- II. Žalobkyni **se n e p ř i z n á v á** osvobození od soudních poplatků pro řízení o kasační stížnosti.
- III. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- IV. Žalobkyně **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- V. Žalovanému **se n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Žalobkyně požádala Úřad městské části Brno - Starý Lískovec o sdělení čísel jednací, kterými tento úřad udělil souhlasy ke stavbám v areálu TJ TATRA Brno - Starý Lískovec. Úřad městské části vyřídil žádost žalobkyně dne 27. 5. 2011, pod čj. MCBSLI/040079/11/OVÚP/Sto, sp. zn. MCBSLI/03745/11/OVÚP/Sto/397. Současně ji

podle § 16a odst. 6 písm. a) zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím vyzval k zaplacení nákladů spojených s poskytnutím informací ve výši 206 Kč.

[2] Žalovaný rozhodnutím čj. MMB/0261308/2011, sp. zn. OUSR/MMB/0152513/2011/29 ze dne 8. 7. 2011, potvrdil postup správního orgánu prvního stupně při vyřizování žádosti žalobkyně o informace.

II.

[3] Žalobkyně se žalobou podanou u Krajského soudu v Brně domáhala zrušení rozhodnutí žalovaného. Následně požádala o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení advokáta. Krajský soud po zhodnocení majetkových poměrů žalobkyně žádosti zamítl, a to usnesením ze dne 24. 3. 2014, čj. 30 A 111/2011 - 125.

[4] Krajský soud z Prohlášení žalobkyně o jejích osobních, majetkových a výdělkových poměrech zjistil, že v roce 2012 dosáhla příjmu z podnikání ve výši 19 176 Kč. Z tohoto údaje ovšem nebylo možné vycházet, neboť žalobkyně od roku 2013 přerušila výkon živnosti. Od 9. 1. 2013 je evidována na Úřadu práce, který podle jejího tvrzení dosud nerozhodl o přiznání podpory v nezaměstnanosti. Soud nicméně zjistil, že žalobkyně v jiném řízení vedeném u krajského soudu uvedla, že jí byla podpora v nezaměstnanosti přiznána, nicméně se jedná o natolik zanedbatelnou částku, že ji nelze považovat za příjem. Její výši neuvedla.

[5] Soud nemohl zohlednit výdaje žalobkyně na výživné pro její dceru, neboť spolu žijí ve společné domácnosti. Žalobkyně nedoložila, že by se jednalo o výživné stanovené soudním rozhodnutím. Náklady na výživu dcery proto byly zohledněny jen v položce rodinné poměry. Dále soud zohlednil, že žalobkyně vlastní následující nemovitosti: rodinné domy v B. na ul. K. č. p. 83, 85 a 87 spolu se zahradou (p. č. 451, 452, 454/1, 454/2, 453 v kat. úz. Starý Lískovec) a dále rodinný dům ve V. 63 (p. č. 76, 236, 237, 238/1, 2, 3 v kat. úz. V.). Žalobkyně k bydlení využívá pouze rodinný dům K. 83. Domy na ulici K. 85 a 87 částečně pronajímá. Příjmy z pronájmu uvedených nemovitostí dosáhly v roce 2012 okolo 100 000 Kč.

[6] Krajský soud s odkazem na usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2010, čj. 1 As 23/2009 - 95, uvedl, že za stavu, kdy je žalobkyně evidována na úřadu práce a nevykazuje žádné, příp. nízké příjmy, dokládá množství nesplacených půjček a žije ve společné domácnosti s dcerou, která je na ní finančně závislá, nicméně vlastní větší množství nemovitého majetku, který částečně pronajímá, nelze její žádosti o osvobození od soudních poplatků vyhovět. Nebylo totiž prokázáno, že by žalobkyně neměla dostatečné prostředky k úhradě soudního poplatku.

[7] Krajský soud uzavřel, že s ohledem na zjištěné poměry žalobkyně neshledal důvod ani pro částečné osvobození žalobkyně od soudních poplatků. Za takové situace pak s ohledem na § 35 odst. 8 věta první s. ř. s. nenastaly ani předpoklady pro to, aby byl žalobkyni ustanoven advokát.

III.

[8] Usnesení krajského soudu napadla žalobkyně (stěžovatelka) kasační stížností, v níž požádala o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce pro řízení před Nejvyšším správním soudem.

[9] Stěžovatelka v kasační stížnosti uvedla, že jí byla v únoru 2014 vyplacena jednorázová částka podpory v nezaměstnanosti za 11 měsíců., kterou použila na uspokojení svých základních potřeb. V současné době již podporu v nezaměstnanosti nepobírá. Stěžovatelka byla nucena si ve dvou dalších soudních řízeních zajistit placeného advokáta, což vede k jejímu dalšímu zadlužení.

[10] K výživnému, které platila své zletilé dceři, uvedla, že šest měsíců platila částku 2500 Kč a šest měsíců částku 1000 Kč, a to na základě usnesení Městského soudu v Brně ze dne 9. 4. 2013, čj. 35 C 65/2012 - 22. Nejedná se o kapesné, jak tvrdil krajský soud. Stěžovatelka se musela o svou dceru starat dlouhodobě sama. Dceři bylo v roce 2010 zastaveno vyplácení sirotčího důchodu. Zadržovaný sirotčí důchod byl zaslán až v době před podáním kasační stížnosti, nikoliv však v řádné výši.

[11] Jelikož Prohlášení o majetkových poměrech stěžovatelky nestanovuje počty plateb, resp. počty měsíců s platbami, které má žadatel písemně uvést, stěžovatelka uvedla jako konkrétní případ stav za měsíc listopad. Stěžovatelka dále poukázala, že v době podání své žádosti ještě neměla vyhotoveno daňové přiznání za rok 2013. V tomto roce byl jejím jediným příjmem zisk z pronájmu části nemovitostí, který je o mnoho nižší než v roce 2012. Ani nízká podpora v nezaměstnanosti vyplacená v únoru 2014 její situaci výrazně nezlepšila.

[12] Stěžovatelka požádala krajský soud o prodloužení lhůty k doplnění prohlášení o svých majetkových poměrech. Soud však na její žádost nereagoval, z čehož dovodila, že o její věci již urychleně rozhoduje.

IV.

[13] Žalovaný se k podané kasační stížnosti nevyjádřil.

V.

[14] Nejvyšší správní soud posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[15] Kasační stížnost není důvodná.

[16] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval tím, zda jsou splněny procesní podmínky, podmiňující připuštění kasační stížnosti k meritornímu projednání. Vzhledem k povaze napadeného usnesení soud netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení stěžovatelky advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Za situace, kdy je předmětem kasačního přezkumu usnesení krajského soudu, jímž byla zamítnuta žádost stěžovatelky o osvobození od soudního poplatku a o ustanovení zástupce, by trvání na podmínce uhrazení soudního poplatku a rovněž na podmínce povinného zastoupení, znamenalo jen další řetězení téhož problému, a vedlo by k popření vlastního smyslu řízení

o kasační stížnosti, v němž má být zkoumán právě závěr o tom, zda účastník měl být od soudních poplatků osvobozen či nikoliv (k tomu viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, čj. 9 As 43/2007 - 77, nebo ze dne 24. 10. 2007, čj. 1 Afs 65/2007 - 37, všechna rozhodnutí tohoto soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). Nejvyšší správní soud nadto neshledal, že by zástupce byl v posuzované věci nezbytný k ochraně práv stěžovatelky. Kasační stížnost má předepsané náležitosti a lze z ní seznat stěžovatelkou namítané důvody nezákonnosti usnesení krajského soudu.

[17] Nejvyšší správní soud z uvedených důvodů nevyhověl žádosti stěžovatelky o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti a o osvobození od soudních poplatků v řízení před kasačním soudem.

[18] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Podle § 35 odst. 8 s. ř. s. navrhovatel, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát.

[19] Z uvedených ustanovení vyplývá, že vedle samotné žádosti účastníka řízení je primárním předpokladem pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro řízení, že žadatel nemá dostatečné prostředky a jejich nedostatečnost prokáže. Nestačí pouhé tvrzení účastníka o tíživosti jeho finanční situace, je nezbytné toto tvrzení též prokázat. Nejvyšší správní soud např. v usnesení ze dne 25. 1. 2005, čj. 7 Azs 343/2004 - 50, vyslovil, že povinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků. Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje.

[20] Nejvyšší správní soud neodhlédl od toho, že stěžovatelka dne 8. 11. 2011 zaplatila soudní poplatek za podanou žalobu ve výši 3000 Kč a teprve dne 16. 1. 2014 požádala o osvobození od soudních poplatků a ustanovení advokáta. I pokud by krajský soud shledal, že v mezidobí došlo ke zhoršení majetkových poměrů stěžovatelky natolik, že nastaly důvody pro osvobození stěžovatelky od soudních poplatků, nemohl by již zaplacený poplatek vrátit. Zhodnocení majetkové situace stěžovatelky je nicméně podstatné zejména pro rozhodování o její žádosti o ustanovení zástupce.

[21] Podstatou osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce na náklady státu je ochrana nemajetného účastníka řízení před odepřením jeho práva na přístup k soudu. Soudní řád správní nevymezuje objektivní kritéria pro posuzování množství prostředků žadatele o osvobození od soudních poplatků. Tíživost jeho majetkových poměrů je tak věcí úvahy soudu. Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 24. 8. 2010, čj. 1 As 23/2009 - 95, vyložil, že při úvaze o splnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků vychází soud nejen z finanční hotovosti, jíž žadatel disponuje, ale bere v úvahu i jeho celkové majetkové poměry včetně vlastnictví nemovitostí.

[22] Shora uvedenými kritérii se krajský soud řídil. Při posuzování majetkových poměrů stěžovatelky vycházel z údajů, které mu poskytla sama stěžovatelka ve vyplněném formuláři „Potvrzení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech“ a z četných listin, které ke své žádosti předložila. Na základě hodnocení stěžovatelkou doložených či deklarovaných příjmů, majetku, výdajů i dluhů pak uzavřel, že důvody pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce nejsou v daném případě dány. Nejvyšší správní soud se s těmito závěry ztotožnil.

[23] Stěžovatelka ve své žádosti uvedla, že sdílí společnou domácnost s dcerou, které platí měsíční výživné buď 2500 Kč, nebo 1000 Kč. Tato částka se objevila v předloženém výpisu z účtu u ČSOB za měsíc listopad 2013, nikoliv již za prosinec 2013. Jelikož stěžovatelka nedoložila rozhodnutí soudu o stanovení vyživovací povinnosti, krajský soud vyšel z toho, že se nejedná o výživné v pravém slova smyslu, nýbrž o kapesné. Až k podané kasační stížnosti stěžovatelka doložila, že se skutečně jedná o výživné stanovené na základě soudem schváleného smíru. Tato skutečnost však krajskému soudu nebyla k datu vydání jeho rozhodnutí známa. Krajský soud ovšem nezpochybnil, že stěžovatelka svou dceru živí a k těmto výdajům přihlédl.

[24] Krajský soud dále vyšel z toho, že stěžovatelka je od 9. 1. 2013 evidována na úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání a že od téhož dne do 31. 12. 2015 přerušila provozování živnosti. Stěžovatelka potvrzením ze dne 18. 12. 2013 doložila, že v dané době nepobírala hmotné zabezpečení uchazečů o zaměstnání. V jiném řízení vedeném u krajského soudu uvedla, že podpora v nezaměstnanosti jí byla již přiznána, nicméně že se jedná o zanedbatelnou částku. Stěžovatelka v kasační stížnosti potvrdila, že podpora v nezaměstnanosti jí byla vyplacena jednorázově a že ji využila na hrazení základních potřeb. Ani v kasační stížnosti však neuvedla, v jaké výši se předmětná částka pohybovala. Stěžovatelka dále doložila, že pobírá příspěvek na bydlení, který byl v jednotlivých časových obdobích vyplácen ve výši 1482 Kč, 1053 Kč a 2469 Kč měsíčně. Jako další příjmy uvedla příjmy z pronájmu ve výši 119 340 Kč za zdaňovací období roku 2012. Stěžovatelka vlastní rodinné domy v B. na ul. K. 83, 85 a 87 spolu se zahradou a dále rodinný dům ve V. 63. K bydlení využívá pouze rodinný dům na ul. K. 83. Na domě na ulici K. 87 vázne zástavní právo ve výši 270 141 Kč.

[25] Stěžovatelka poukázala na své četné závazky: má půjčku u Raiffeisen bank ve výši 42 500 Kč s měsíční splátkou ve výši 950 Kč; půjčku u společnosti Cetelem ve výši 30 000 Kč, se splátkou od 500 do 3000 Kč měsíčně a u společnosti Provident na částku 20 000 Kč, se splátkou 622 Kč týdně. Důvodem uvedených půjček byl zdravotní stav stěžovatelky a studium dcery. Jako další závazky uvedla dluh na zdravotním pojištění, který splácí částkou 2700 Kč měsíčně. Stěžovatelka má výdaje spojené s bydlením v podobě místního poplatku za svoz komunálního odpadu ve výši 675 Kč a za popelnice ve výši 300 Kč. Za elektřinu platí měsíční zálohu ve výši 4360 Kč, za plyn 1900 Kč a za vodu celkem 5842 Kč.

[26] Krajský soud přezkoumatelně zdůvodnil, jaké skutečnosti při svém rozhodování zohlednil a jaké závěry z nich učinil. Je pravdou, že stěžovatelka není zaměstnána v pracovním poměru ani momentálně neprovozuje živnost a splácí několik půjček měsíčně, na druhou stranu však nelze odhlédnout od toho, že vlastní i shora vymezené nemovitosti, které jsou, jak sama uvedla, zdrojem jejích příjmů. K vlastnictví a výnosu z vlastnictví

nemovitosti se vyjádřil rozšířený senát v usnesení ze dne 24. 8. 2010, čj. 1 As 23/2009 - 95, jenž vyslovil, že vlastnictví nemovitosti je jedním z hledisek, z nichž lze usuzovat na majetkové poměry, jakož i na prostředky, jimiž účastník disponuje. Z vlastnictví jedné či více nemovitostí lze vyvodit, že účastník má prostředky, z nichž tyto nemovitosti udržuje, či dokonce, že z těchto nemovitostí má určitý výnos.

[27] Tak tomu je i v nyní posuzovaném případě, kdy stěžovatelka vlastněné nemovitosti částečně pronajímá. Příjmy z pronájmu uvedených nemovitostí dosáhly v roce 2012 více jak 100 000 Kč. Stěžovatelka nedoložila, že by v následujícím období došlo v tomto směru k zásadní změně poměrů. Je tak třeba vyjít z toho, že pronájmem těchto nemovitostí je schopna hradit své měsíční náklady na bydlení, péči a výživné na svou dceru a splácení svých závazků. Z výpisu účtu vedeného u ČSOB, který stěžovatelka krajskému soudu předložila, vyplývá, že v měsíci listopadu 2013 vložila na svůj účet částku 12 000 Kč a v prosinci 2013 částku 8300 Kč. To potvrzuje, že stěžovatelka disponuje prostředky, jimiž hradí své potřeby.

[28] Jak sama stěžovatelka uvedla a jak lze zjistit i z databáze zdejšího soudu, stěžovatelka v současné době vede několik dalších soudních sporů, v nichž byla schopna soudní poplatek uhradit a rovněž si byla schopna sama obstarat právního zástupce. Nejvyšší správní soud nikterak nezlehčuje majetkovou situaci stěžovatelky, nicméně bylo shledáno, že ta nepředstavuje překážku v jejím přístupu ke krajskému soudu.

[29] Za této situace pak krajský soud správně uzavřel, že stěžovatelka nedoložila, že by neměla dostatečné prostředky k úhradě soudního poplatku. Jelikož splnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků je podmínkou pro ustanovení zástupce z řad advokátů, krajský soud zcela v souladu se zákonem zamítl i tento návrh stěžovatelky. Nadto, jak bylo uvedeno výše, stěžovatelka již uhradila soudní poplatek za podanou žalobu. Ani nezastoupení advokátem bez dalšího nepředstavuje překážku projednatelnosti žaloby.

[30] Stěžovatelka v kasační stížnosti namítla, že krajský soud nereagoval na její žádost o prodloužení lhůty k doplnění prohlášení o majetkových poměrech. V předloženém soudním spisu ovšem taková žádost založena není. Nejvyšší správní soud nadto dodává, že rozhodování o osvobození od soudního poplatku nemůže stát na náročném a obsáhlém dokazování – je předpokladem pro další postup soudu, a proto musí být rychlé. Je tedy na žadateli, aby soudu předložil všechny podklady, na jejichž základě pokládá svou žádost o osvobození od soudních poplatků a ustanovení advokáta za opodstatněnou. Četné podklady, které stěžovatelka předložila ke své žádosti, přitom postačovaly k tomu, aby si krajský soud mohl na jejich základě učinit dostatečný úsudek o majetkových poměrech stěžovatelky.

[31] Nejvyšší správní soud se v rámci přezkumu zákonnosti usnesení o neustanovení advokáta a neosvobození od soudních poplatků nemohl zabývat námitkami stěžovatelky týkajícími se věci samé, tj. stavebními řízeními spojenými s TJ TATRAN Starý Lískovec. Na věc pak nemají vliv ani stěžovatelkou popisované události během její cesty do Itálie.

[32] Krajský soud tedy posoudil nesplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce v souladu se zákonem. Nejvyšší správní soud proto kasační

stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl. Zbývá pro informaci doplnit, že po právní moci tohoto rozsudku bude pokračovat řízení o žalobě před krajským soudem, neboť žalobkyně již dříve splnila poplatkovou povinnost a zastoupení zástupcem není obligatorní podmínkou řízení o žalobě.

[33] Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, nemá tedy právo na náhradu nákladů řízení o této kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 *a contrario* ve spojení § 120 s. ř. s.). Žalovanému, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo (§ 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.), soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, neboť mu podle obsahu spisu v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nevznikly.

P o u ě n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 8. září 2014

JUDr. Jan Passer
předseda senátu